

DRUŽINSKI PRIJATELJ

peučno-zabavni list s pedobami za slovenske družine.

Izhaja dvakrat mesečno in sicer vsak drugi in četrti petek v mesecu.
Naročnina je za vse leto 3 K., za pol leta 1 K 50 st. Posamne številke po tobakarnah stanejo 10 st.

Dopise, naročnino, oglase in reklamacije je pošiljati pod naslovom: Uredništvo (oziroma uprava) „Druž. Prijat.“ v Rojano pri Trstu, štev. 3.
Poštno-hranilničnega računa štev. 864.139.

Krvavi ples.

(Balkanska povest. — Spisal I. V. Starogorski.)

Kje je na svetu še tak kraj, kakor je Balkan kje na svetu se odigra toliko tužnih in pretresljivih prizorov, kakor na balkanskem polotoku? Gorat svet, napojen s človeško krvjo, je priča istinita, kako umira Slovan za svojo domovino vero in svobodo, kako se daruje in žrtvuje za svoje svetinje. Balkan, kjer se je razprostiralo mogočno bizantinsko cesarstvo, kjer je vzrastlo prvo drevo umetnosti, kraj, kjer je bil mogočni Aleksander Veliki Makedonski gospodar. Balkan, kjer se je odigrala žaloigra sedmero bosanskih kraljev, ta Balkan se še vedno kadi in puhti od tople človeške krvi. Na Balkanu je Kosovo polje, kjer se je strlo po izdajstvu Vuka Brankovića srbsko carstvo. Na Balkanu sta bila rojena blagovestnika Slovanov sv. Ciril in Metod. In še mnogo drugih reči se je odigralo na Balkanu in še se vrši odkar gospodari po njem turški zmaj. Pred krvočno turško divjostjo ni varna krščanska raja,*) ni varna žena, ne dekle, da jih lopovi ne odpelejo. Vsako glavarstvo ali okrožje ima svojega pašo ali bega, ki gospodari in ropa po svoji volji in na svojo roko. Stoletne krivice so postale nestrpeljive in raja sama je dvignila roko, da si ubrani življenje, to, kar še ima. Neko živahno gibanje se je začelo, jelo so se zbirati ustaške čete, kojih vodje so bili strah in trpet marsikateremu....

I.

„Kosenka, Kosenka!?“ je klical ded Samorad Pavlovič svojo vnukinjo, „Pridi no, pa poglej, kdo jaha na onem vrancu tam doli?!“

*) raja — brezpravno krščansko ljudstvo.

Devojka, stara kakih osemnajst let je pri-skakljala iz kočice k dedu. „Kje?“

„Tam doli; napenjam oči, napenjam ali ne vidijo več tako, kakor so nekdaj.“

Dekle je djala roko na oči in gledala. Nato veselo poskoči.

„To je Žarko... sem jaha! Z njim je Slaviša, vodja vstašev!“

Starec je zagledal še drugega jezdeca

„Resnica, ona sta! Grem, da ju pozdravim, ti pa glej, da bo kaj za grla!“

Starec Samorad Pavlovič se je spustil po strmini do ceste, da sprejme gosta. Kosenka je pa še pogledala jezdeca na vrancu. Okrogli obrazek je zažarel, temno oko se radostno nasmejalo. Djala je roko na valovite prsi in lahkih korakov odbežala v kočico

„Bog Vas sprejmi, ded,“ sta pozdravila jezdeca Pavloviča.

„I, vaju, sokola moja!“ se je odzval starec.

„Mislim sem, da so vaju že pozobali Turki, ker vaju že dolgo nisem videl v Reštetiču.“

„Dolgo?!“ se zavzame Žarko. Pred dvema dnevoma sva bila!“

Starec se je prijel za stremena in dospeli so do kočice Samorada Pavloviča.

„Kaj pa dela nevesta? Gotovo sanja o svojem Žarku! je dejal Slaviša in se ozrl za Žarkom. Ta je že bil pred hišo in Kosenka pri njem. Nu, kar zletel je naprej!“

„Zelo se ljubita!“ de starec. „Gospod Jezus ju varuj turških tolovajev in pa — Holubana!“

„Holubana?“ vpraša živo Slaviša in pogleda starca.

„Da! Prišel je snubit! Ali deklíč ga ne mara in odšel je razsrjen. Neka slutnja me obdaja, da ne bo nič dobrega. Resnično, Holuban

Prihodnja številka izide 11. avgusta.

mi ne gre prav iz sive glave! Slaviša, dobro veš, da oni, ki služijo naše tlačitelje, niso več našega duha, ampak poturice. In tak je hujski od Turka!

Slaviša je djalo roko na konja in se zamislil.

„Vidiš, enako je bilo s teboj in Nevenko! Kdo je kriv, da je umrla tako mlada in pod nožem?!“...

„Ne spominjajte me na to, ded! — Ali, kakor gotovo bi rad gledal Boga, tako gotovo dobim tudi Holubana! Ne uide mi, kakor ni ušel Ozrin!“

Kosenka, ki je bila v pogovoru z Žarkom, reče:

„Ded, kaj mi je pravil Žarko?!“

„Kaj pa, grlica?“ se je nasmejal starec.

„Da bi odšla v varnejši kraj!“

„Pa idi!“

„Pa tudi vi morate iti, ded! Sama ne grem,“ je rekla z žalostnim glasom.

„Samorad Pavlovič ostane tu, kjer se je postaral!“ odvrne ded.

„Jaz tudi, kjer sem se rodila!“ reče kljubovalno Kosenka.

„Kaj pa Holuban?“ pripomni Slaviša smeje.

„Bojim se ga?! Saj je Žarko pri meni!“ In kot bi hotela svojim besedam dati še večjo veljavo, se ga oklene.

„Misliš, da bo on vedno pri tebi,“ se nasmeje ded.

„Gotovo! Zato me ima rad!“ reče Kosenka in zardi.

„In če zahteva domovina krepke roke? Naj tudi takrat ostane pri tebi?“

„Za domovino ideva skupno na bojišče,“ reče navdušeno Kosenka.

„Saj še ne veš, kako se rabi orožje,“ reče v šali Slaviša.

„Ne vem? — Kamor ukažeš — pa poženem krogeljo,“ je vzkliknila in potegnila Žarku samokres izza pasa.

„Hrabra Amazonka!“ kima ded.

„Nú, že vidim,“ reče Slaviša, „da si rojena za hajduka! Potem pa le brani svoj dom nasilja!“

„Žarko, ni res, da je najbolje če ostanem? Povsod se mi lahko kaj primeri!“

Žarko jo objame in vzdigne od tal.

„Mi tukaj brbljamo in se še ne domislimo, da bi dali ovsu. Tudi vidva sta že potrebna krepčila. Gotovo sta prišla vsa spehana“, se spomni ded.

Posedli so na travo, južinali in se pogovarjali. Večerno solnce je pa zrlo na veselo družbico.

„Kosenka, ali nam danes ne zapoješ nobene?“ vpraša Slaviša. „Lepo poješ in vedno bi te poslušal, ti zapeljivka!“

Kosenka je odbežala v hišo in se vrnila s

tamburico.

„Katero naj zapojem?“

„Katero hočeš!“ so se oglasili vsi h kratu.

Devojka ubere strune, upre oči, ki so izražale v o jasnost in nedolžnost njene duše, v daljavo in poje:

Gledaj, tamo jedna gora zelena,
u toj gori bunar-voda ledena,
u bunaru*) jedna čaša sreberna,
a u čaši biela gruda od sniega.
Uzmi, dragi, grudu od sniega,
pa ju metni**) s sl eve strane od srca;
ako ti se gruda ona raztopi, —
onako će srdce moje za tobom.

Še ni zamrl zadnji zvok pesni, kar plane Kosenka pokonecu in spusti tamburico

„Kaj vidijo tvoje bistre oči?“ vpraša ded.

„Nekdo jaha belca,“ reče devotka in si zakriva oči. „Vjeruša je!“

„Kakor bi vohal, da sva tukaj,“ se nasmeji Žarko. „Akoprav je že star, jaha pa kakor bi ga podile čarovnice.“

Kakor vihra je prisopel belec s starim Vjerušem, povsod poznanim zvičajnikom in dolgim jezikom. Siva dolga brada mu je padala na prsa. Skoči s konja.

„Če ju ni v gnezdu, sta tukaj! Hvaljen bodi, Jezus Kristus! — Kosenka že zopet poje! Čakaj, kmalu nehaš, kmalu!“

Vjeruša je kar v jedni sapi povedal, kar je imel.

„Saj sem že nehala,“ odvrne dekle.

„Nu, ni še treba prav sedaj! — Kakšne pa poješ, grlica? Ali od neveste...?“

„Poslušajte! Take le:“

Ej, na gori raste hrast,
rastla breza bela —
a med hrastom in med brezo
reka je šumela,
reka, reka do temena,
vodica ledena.
Ah, ne sme se vode piti,
ne zajemati s koriti!
Prav tako, če stari mož
vzel je mlado ženo,
ah, ne sme, ne sme je biti
in ne sme učiti:
Bil sem svojo ženo
samo uro eno,
teden ves pa plakal...
In, da bile so oči
suhe, štiri še noči
sem nesrečnež čakal.“

„Hahaha!“ so se nasmejali. Vjeruša je pa pogladil svojo brado in pljunil.

„Čaj, ti podlasica, čaj; tudi jaz ti bom zapel pa ne sedaj!“

*) Bunar, turška beseda, pomeni studenec.

**) metni = postavi.

„Saj ne znate?!“ se je nasmejala Kosenka.

„Ne znam? Pa še kako... Tfu, tfu.. ti bo že Žarko znal.“ ji je zašepetal na uho.

Kosenka se je nasmejala, da se je videlo dvoje vrst belih zob.

„Kdaj pa bo poroka?“ vpraša Vjeruša.

„Za štirinajst dni,“ odvrne ded Pavlovič.

„In še to se predolgo zdi tej grlici.“

„Ooo... zasopih Vjeruša. Potem bo pa pela

in da bile so oči
moke, Bog vé koliko dni....“

„Ded Vjeruša se samo norčuje, kakor če bi plesal s Turki navaden ples!“

„Znabiti ga bo treba kmalu in tvoj Žarko z nami vred. Ni res, Slaviša?“

„Vse tako kaže!“

„Da pojdemo na krvavi ples?“ vpraša Pavlovič.

„Gotovo! Poizvedel sem že od raznih strani, da misli Osvinbeg naloviti zopet nekoliko človeškega blaga.“

„In potem si ga hoče poiskati med nami reveži?!“

„Tako je!“ reče Vjeruša. „Ali naj ne grem mimo pekla, če mu ne zaleti! Tisti njegov sluga, naj ga pohodijo race, tisti Holuban je pol besa.“

„Holuban? Že zopet ta,“ vzklikne Kosenka in neka tesnoba ji stisne srce. „Svoje krvi ne bo izdajal! Saj je tudi krščen.“

„Krščen?!“ se razjezi Vjeruša. „Krščen mohamedanec je hujši od petih vragov! Kdor se druží z zverjadjo je sam zver!“

„Toraj se množe čete vstašev?“ vpraša ded Pavlovič, Slavišo.

„Množe in še zelo! Ni možno več prenašati teh grozovitosti! Ako je kje zala devotka, in teh med rajo ne manjka že si pride po njo Turek. Povrh pa še pokolje in požge, kar doseže. Ni še davno, da je neka tolpa teh divjakov planila na ženitvanjski sprevod, ki se je vračal od poroke, pobila svate in ženina nevesto pa odvedla. Tega ne moremo več mirno gledati! Tudi bolgarski knez zbira vojake, da požene Turka, in mi naj držimo križem roke? Ne pomaga nam nikdo, toraj si pomozimo sami do svobode! Po drugih okrožjih se že koljejo, tudi moji sokoli so že pisali spomine v turške kože. Mir pa bo tedaj, ko iztrebimo Kalkandelen!“

Nekaj hipov je zavladal molk. Vsi so strmeli nekam v praznoto. Vsak je pa mislil na svojo domovino in nesrečo, katera visi nad njo kakor prokletsvo. Samorad Pavlovič, iskren domoljub si je zmisllil na čase, ko se je še on boril za domovino in vero. Takrat niso dosegli ničesar. Daj Bog, da se ne bo sedaj preivala zastonj kri! On

je sicer malo vedel, kaj se vrši okrog da je izbruhnila vstaja, da se je pričelo delo osvojenja. Živel je zase s Kosenko.

„Kaj se udajamo žalosti,“ reče Žarko? „Če treba, sežemo po jataganih*) in pokažemo, da domovina nima samo izdajic, ampak tudi dovolj krepkih sinov, ki jo čuvajo in branijo!“

„I seveda, seveda,“ zamomlja Vjeruša. — Solnce je že davno zašlo, pa tudi jaz bi rad zašel kam! Danes se mi ne zljubi dalje. Pri tebi sem že mnogokrat zlagal svoje kosti, Pavlovič, pa še nocoj mi daj kak prostor.“

„Konje v stajo, ukaže Kosenka, „ljudje pa v hišo! Vidva tudi ostaneta pri nas nocoj! Jutri se še kaj pomenimo,“ se obrne k Žarku in Slaviši.

Starec Vjeruša se podpre in zasope. „Tfu... glej, kako ti zapoveduje! Boga mi, ženske bi ne poslušal, če bi mi obljubljala poljub, danes pa ne rečem nič. Človek ni vsak dan sposoben za smrt!“

Konje so spravili v stajo. Vjeruša je spal, kakor je bil navajen, pri nji, ostala dva sta se pa zarila v krmo.

II.

„Tfu, tfu,“ je jel pljuvati stari Vjeruša in si mel zaspane oči. „Starega volka je težko goljufati. Sanje so včasih resnica, včasih tudi laž ali pa še laž ne. Pa da bi Turki plazili krog kože, ni nemožno? Najboljše je, če pogledam!“

Vtaknil je k sebi samokrese in jatagan.

„Ako jih je dvanajst, tem veselejši bo Mohamed v svojem raj. Dobro bi bilo, da bi Slaviša in Žarko ne spala pretrdno. Khm!“

Pokukal je skozi špranjo na vratih.

„Djaval*) kaj se pa giblje tu zunaj? Eden, dva, trije, štiri in še menda peti, šesti, da bo konečno vendar le prišlo do dvanajstih. V lepe škripce sem prišel! Ko bi ti prokleti mohamedanci bili vsaj židje, da bi jih odnesel angelj, kakor Habakuka . . . tfu . . . Sedaj treba uiti! Skozi vrata ne gre, ker se ne ve, ali me čaka zunaj svinec ali jeklo. Mogoče je Pavlovič pustil kako drugo luknjo“

Jel je stikati po staji, ali čim bolj je iskal tem hitreje je pljuval same jeze. Že je hotel zamomljati kar naleti v kotu na nekaj krme Jame jo vlačiti stran in dobi napol zamašeno odprtino. Začel je riti

„Tfu . . . Kam gre luknja, ne vem . . . pa poglejmo. Napravljena je prav za jednega. Boljše je, da se pririjem kam, kakor da me spečejo tolovajil! Škoda, da moram pustiti konja!“

Vjeruša se je napenjal in ril dalje. Ni slišal, da je zagrmel strel, jeden . . . več.

*) velik nož

**) Djaval se izgovori džavol, po naše hudič.

Streljal je stari Pavlovič, da vzbudi svoje tri goste. Nocoj ni bil mogel zaspati. Misli so mu hodile vedno nazaj v dobo, ko je bil mlad, kakor njegova Kosenka in da so mu odpeljali ženo, katere ni videl več. Rešil se je sam z otrokom, ki je bil edini spomin na ugrabljeno mu ženo. Ali se morebiti vnjukinj ne zgodi isto? Ali ni ona lepa, sposobna za turški harem in on jo mora dati, ako pridejo po njo... on, raja. Še vesel mora biti in hvaležen svojim gospodom, da mu niso požgali koč, ali če so mu to storili, da so mu pustili življenje. Gospodar tako hoč, hlapec poslušaj. Pri teh mislih mu je nekaj tičalo grlo in nemir se ga je poločal. Kako grozno je pogledal Holuban, ko se mu je odpovedala Kosenka?! Njegov srdi poln pogled mu plava pred očmi in mu pravi, da je ta pogled zmožen vsega. — In starec Pavlovič je vstal vzel handžar in samokrese ter gledal skozi okno.

Zunaj so migljaje zvezde in nekoliko, svetlejevale temo.

Pavlovič je slonel dolgo ob oknu in mislil.

Kdaj se povrne mir in pravica v domovino? Kdaj dobi raja pravico do življenja? Večni boji, ustaje... kri, vse to traja že stoletja ali nikdo ne priskoči na pomoč, nikdo ne poda roke k svobodi. Zmage se dobe in zopet zgube, vstaje se potlačijo in zopet je vse po starem, še slabše.

Ali bo kedaj napočil dan svobode za tužno rajo?...

Starec se je vzdramil iz svojih misli. Zdelo se mu je, da je videl neko postavo. Ali se je varal v temi? Gleda pozornejše.

Ni se motil. Zopet nekdo, dva... Da, to je že cela četa.

„Gospod Jezus, napad“, zamrmra Pavlovič in stiska za samokres „Kosenka, Kosenka! zakliče rahlo.“

Deklica pride preplašena

„Kaj je, ded?“

„Kosenka! Djala si danes, da si pogumna in znaš streljati. Poglej!“

Dekle pogleda in vstrepeta.

„Se bojiš?“ reče ded, in oči se mu zasvetijo, kakor staremu volku.

„Sama sva ded,!! Gospod Jezus, da, da se rešiva, posebno oni... O, Marija!“

Hipoma pa zgrabi en samokres in vstrelil med tolpo.

„Ded, braniva se! Ako naju tudi dobe, bova draga!“

„Dobro, Kosenka... vidiš!“

Starec je vstrelil. Turki so se hipoma razpršili, pustivši nekaj temnega na tleh.

„Dva že spita! Predno zaspiva mi dva, jim še napopram kožo“, je mrmral

Čakal je, da kaj vidi.

„Če le ne zapalijo koč in naju tako ne spečejo. Kosenka, ne stoj pri oknu ampak skrij se, tako... in potem tako!“

Zopet se je zvrnil jeden po tleh. Starec je streljal in podiral. Meril je dobro, ker je bil vajen.

Žarko in Slaviša sta zaslišala strele. Videla sta, da so Turki obkolili hišo.

„Brate... Tolikim ne vzdržimo?! Ali živa naju ne smejo dobiti! Streljajva...“

Napadalec so streljali, ali njih strelji so se zarivali le v zidovje in bruna. Kroglice Žarka in Slaviše so pa podirale Turke. Ti niso bili pripravljeni na to. Ta koč, pa bi naj imela toliko braniteljev in svinca?! Jeli so vpiti in siliti k vratom.

„Kaj storiš, ako vdero v hram?“ vpraša Slaviša.

„Kosenke jim ne pustim! Planem za njimi!“

„Ne planeš!“

„Planem!“

„Ne gubi glave, brate, in misli! Kosenki se ne pripeti nič žalega. Najbrže je to lov na roko izdajalca Holubana. Ta si jo hoče osvojiti in nič drugega. Midva glejva, da jim uideva, potem pa Bog pomagaj! Moji sokoli jim nasipljejo svinca pod kožo, kakor bi poprali juho!“

„Ti ne poznaš Kosenke?“

„Kaj pa zamore ženska zoper moške in če še je tako silna? Pavloviča pobijejo, njo vjamejo! Verjemi mi, ker vem, da se je meni zgodilo tudi tako. Da bi bil takrat jaz previdnejši, bi še živela sedaj.“

Nehala s'a streljati. Starec in Kosenka sta se vmirila vedoč, da so opozorjeni na napad. Turki niso vedeli, od katere smeri so kroglice in so le silili k vratom. Iz hiše pa je grmel strel za strelom, včasi dva na enkrat.

„Branita se čvrsto“ pripomni Slaviša. „Ali ne vzdržita! Teh je kot mravelj!“

Po kratkem naskoku so vdrli Turki v koč. Starec je bil z jataganom po turških glavah, da je hreščalo. Ti so za hip osupnili. Hipoma nekdo ustrelil in starec pade. Kosenka vikne in se vrže med lopove. Strah in obup sta jo pobesnela, da je mahala z neverjetno močjo okrog.

„Kosenka, spametuj se!“ ji zakriči mlad Turek.

„Proč, izdajica, morilec!“...

„Ne draži ljudi! Ako bi te ne imel rad, bi te podrl že davno.“

„Pa me poderi! Boljše mi bo, kakor v tvojih rokah!“

„Ti moraš biti moja!“ je viknil Holuban in podbil orožje.

„Nikoli!“ je zavpila in sprožila, pa kroglica je podrla drugega.

Holuban je pa planil k nji, jo pograbil krog pasu in odnese!. Ostali so pobrali, kar so našli. Koče niso zažgali, ker se niso čutili popolnoma varne.

Vjeruša je ril naprej in se potil. Konečno je prišel po tej luknji v spalnico Kosenke. Luknja je bila menda napravljena za slučaj napada, da bi se v nji kdo skrila. Bila je primerna za človeka. Sedaj je bila že zanemarjena. Morebiti je pozabil Pavlovič na njo, ali se pa ni imel časa spomniti.

Vjeruša je zaslišal strele.

Že dražijo kožo... Tfu... Kak bes je v tej luknji, da komaj rijem naprej?! Vso mast bom zgubil... tfu!*

Spalnica je bila prav polna Turkov, ko je pomolil glavo.

«O, angelj, ponesi mohamedance k Mohamedu. Djavol! — Dobro, da je tema!»

Ko so Turki pobrali, kar je bilo vrednega in razbili ostalo, so odšli. Vjeruša pa je prilezel v vežo, slekel padlega Turka in se hitro preoblekel. Nato si je odrezal dolgo brado.

„Škoda, ali žrtvuj brado, da otmeš glavo, ali bolje — Kosenko. Spoznali me ne bodo! Malo treba poigrati Turka, hvala Mohamedu, znam ga... Tfu! Ta pes je prišel, predno bi se nadejal. Pa dekle vam odpeljem, kakor gotovo sem Vjeruša.“

Holuban je nesel sam Kosenko, ki je slonela onesvečena pred njim na konju. Zraven njega je jahal drug Turek. Vjeruša, ki je jahal za njima je čul sledeči razgovor:

Alah naj me kaznuje, Holuban! Ti veš, da sem ti prijatelj in vem, da te ima beg rad. Ali ta devojka je krasna, kakor mlado solnce! Beg ti jo vzame!“

„Ne dam mu je! Rekel se mu, kakšna je in da mi jo mora pustiti!“

„Seveda, obljubil je že! Ali ko jo zagleda?! Hm, ne vem, kaj bo djal!“

„Račun brez gospodarja! Nobeden je ne bo imel“, je mrmljal Vjeruša.

„Kam idemo sedaj?“ vpraša Turek.

„Lovi vodjo vstašev! Beg gre s svojo četo nanj. Počakamo ga pri Selcih. Po potu si misli nabrati nekaj blaga.“

„To je nevaren lov, Holuban, pri Alahu! Vstaša dobiti ni mala stvar in naših pade prej cel kup!“

„Beg ima mnogo ljudi. Vrhutega se je ponudil nek človek, Glišo po imenu, da mu kaže pot do Slaviše. Glavna stvar je, da njega dobimo, drugi se potem razkrope sami!“

OB DESETLETNICI pevskega društva „Kolo“.

(Speval — Zvonimir Masle.)

Kje biva narod — našemu enak,
ki je brez knezov in iz davnih dni junak,
in oster meč in ljuti ogenj ni ga strl,
in sam je s pesnijo sovragom pot zaprl!?

»Kolo« došlim društom.

Pozdravljene ve, bratske, vojne čete,
ki danes k slavju sem prihajate,
da bojni klic tu z nami spajate,
nosilke ste napredka in prosvete,
le krepko bratske stisnimo roke,
kot bratu brat si sezimo v srce!
Od blizu in iz dalj ste sem došli,
žuljavih rok in razoranih lic,
domače zde se bratske Vam oči,
domač po samoodpomoči klic.
Za rod in dom Vam je vihar življenja
zabrazdil v cvetno lice znak trpljenja,
a v srcih mladih ogenj plameni.
kot plamenel je vroče prve dni.
Pozdravljeni. čet narodnih junaki,
junaških otcev vrli korenjaki!

Deset je let — kar pesem smo vsadili
in ji na rodnih tleh svoj dom zgradili!

Vam hvala, da ste se za nas trudili
in nas z obiskom bratskim počastili,
da zabučili nas vseh kot morja glas!
U boj, na delo, bratje, še je čas —
budimo še v življenje novih čet,
da dobro bo zastražen rodni svet:
saj je s krvjo in solzo napojen,
zato nam vsem še bolj je dragoben;
s krasoto ga narava je oblila
in v srcu slavne jame mu darila,
še bolj — še bolj strelil bi čuda svet,
da ni zgrmel čez nas sovražnik klet!
Prinesel je gorje nasilnik smel,
ko je z visti strastne ves blelel —
svobodno nam je gazil naša prava,
oropal nas svobode zlatih dni,
oropana je naši zemlji slava,
zvijačno tujec semkaj most gradi...

Zato u boj, u sveti boj, ves rod,
kot v turških časih tabor naj zavlada
povsod — ni krutejši bil turški zlod,
imel je le do blaga brezdno glada,
a zemlje ni raval nam izpod nog
in ječal vedno ni naš rod ubog...!
Pomoči ni iz daljnih visočin — — —
ti, narod naš, sam svoj si rešenik!
zato odmevaj od Triglava vzklik:
le v slogi uspešen bo slovenski sin!
Naš rod brez knezov pojde sam v boj prvi,
odlikovan rešnik po hrabri krvi...!

A, Vam, junaške, vojne, bratske čete,
odmevaj silen glas naš od Triglava:
„Vsi dvignili na boj ste grome svete,
junaki hrabri, Vam: na zdar in slava...!“

(Konec prihodnjic.)

Ali naj se tudi delavec izprehaja ?

(Socialne drobtinice. — napisal Števo Erman.)

Vsak človek je po končanem težavnem delu potreben počitka; a ne samo potreben, ampak tudi dolžan je, da si v svrhu zdravja zadobi v primernem počitku novih moči za daljno delo. To nam je že Bog določil, ko je rekel: „Šest dni delaj, sedmi dan pa počivaj!“ Bog pa ni hotel reči: sedmi dan pa doma lenobo pasi, ampak: šest dni delaj za telesno hrano, a sedmi dan skrbi za dušno hrano. Prvo delo vsakega kristjana v nedeljo in praznik je gotovo, da opravi svojo krščansko dolžnost, to se pravi, da je pobožno navzoč pri celi sv. maši. Potem pa lahko počitek porabi v svojo korist s čitanjem dobre knjige ali časopisa. Obiskat gre soseda in prijatelje, da se med seboj skupno pogovore, kako bi si kaj opomogli. Vsak skrben gospodar gleda, da ima čim več in različne dušne koristi od nedeljskega počitka.

Med koristne reči, za katere ima skoro vsak v nedeljo priliko, se lahko po pravici prištevajo izprehodi in izleti. Izprehodi so prav tako, in še bolj važni za priproste ljudi, zlasti delavce, kakor za gospodo. Toda žal, vidimo, da ne zna naše delavstvo ceniti važnost izprehodov. Marsikdo si namreč misli: „To je samo za gospodo, ti izleti, jaz se pri svojem delu že dosti izprehodim, bolje je v gostilni pri vrčku piva sedeti tisti čas, kar mi ga ostaja.“ Da so delavci blede in bolehn, je skoraj v prvi vrsti krivo to, da si v zaduhli gostilni iščejo odpočitka.

Naš slovenski svet je lep. Skoraj vsaka župnija se ponaša s kako prirodno znamenitostjo. Lepi so naši vinski griči, krasne so naše planine; marsikje se tudi občuduje kaka zanimiva podzemna jama. V take kraje nas priroda takorekoč sama vabi, da se navžijemo njene krasote.

Tukaj v prosti naravi človek občuti bolj kot kje drugje, da je bitje, in sicer mogočno bitje, ki je vse to vstvarilo in vse to vodi.

Pojdi, prijatelj moj, v nedeljo popoldan v zelen bukov gozd; napij se iz hladnega studenca, ki tako prijetno žubori med drevjem, sedi v senco in poslušaj milo petje drobnih ptic — —! Ali ti ne bo tako nekako mehko pri srcu?, začutil boš neko milino, katera ti je lastna samo tedaj in nehote boš slavil lepoto vstvarjenja. Tukaj v prosti naravi se bo poživil tvoj duh, tukaj v gozdu se ti bo pokrepčalo telo in postal boš rudečega obraza. To je počitek, katerega ne bi nikoli našel v gostilni!

Izprehodi so nam pa koristni še v drugem oziru; oni nam tudi lahko dobro služijo kot agitacijsko sredstvo. Če hočeš vneti prijatelja za dobro stvar, povabi ga seboj na izprehod, v gozd.

Stavim, če le kje, ga boš tukaj, ko se čuti v prosti naravi svobodnega, da lahko trezno misli, če le kje, ga boš tukaj vnel za svoje misli. S tem pa si storil tudi dobro delo; koristil si mu na zdravju na žepu in na duši.

A tudi bolj daljne izlete je priporočati zlasti mestnim delavcem. Napačno je misliti, da ni za nas to, če je za gospodo; prav delavcem, ki ves teden delamo v zaduhli tovarni, ki smo nekako ločeni od vnanjega sveta, prav nam, je potrebno, da se v nedeljo otresemo prahu in se v naravi nasrkamo zvežega zraka. Denar, ki ga potrošimo na takih izletih, je dobro porabljen! Po pravici trdim, da če bi si delavci pribrani ne aj pri pijači, delavke pa pri obleki in ta denar porabili za izlete, bi imeli več koristi od svojega trdo prisluženega denarja.

Velike koristi pa so izleti tudi v vaseh med kmečkimi mladeniči.

V moji domači vasi je na ada, da mladeniči vsako leto priredijo skupen izlet v eno uro oddaljeno „Vranjo peč“, kjer je lepa podzemeljška jama. Vsak se že dolgo časa veseli tega dneva in tedaj noče nobeden ostati doma. Zbere se jih nad pedeset fantov, deklet, mož in žen. Ženske nesejo seboj kaj mastnega za pod zob; a najmočnejši mladenič pelje v lepo ovenčani samokolnici sodček sadjevca. Tu na lepi ravnici napravijo hitro za silo klopi, in razvije se najprijetnejša zabava. Priprosti mladeniči napivajo tovarišem in domovini; vsak mora nekaj povedati. Potem pojo lepe narodne pesmi, plešejo „kolo“, da se stori noč; tedaj so pa vsi veseli in najboljše volje se odpravijo proti domu.

Taki izleti se bi lahko v vsaki vasi prirejali. Vsako izobraževalno društvo bi lahko napravilo na ta način svojim udom mnogo zabave in pa tudi koristi. S tem bi se širil med mladino duh ljubezni do Boga in domovine.

Kaj stori dober oče za sooje otroke ?

(Napisal Vipavski.)

Neki „farmer“, (posestnik) v Ohijo, v Severni Ameriki piše: „Imel sem krasno posestvo štiri milje daleč od župne šole neke vzorne občine, kjer je pastiroval goreč župnik. Prišel je čas, ko so otroci odrasli, in morali hoditi v šolo. Jaz sem pa mislil pri sebi, da bi bilo vender preveč, če bi moji otroci, posebno po zimi, morali hoditi tako daleč v šolo, ter sklenil dati otroke na stanovanje v mesto blizu šole. Ali to mi ni bilo prav po volji, ker bi

mi bili otroci skoro brez nadzorstva. Kaj torej? Da bodo otroci mogli hoditi v katoliško šolo, sem se moral izseliti. Obhodil sem celih 6000 milj, da bi si našel primeren kraj blizu katoliške šole. Iskal sem dolgo in dolgo, ter na posled zamenjal svoje posestvo z drugim, prav blizu take šole. Kako mi je krvavelo srce, ker sem pri tej pogodbi zgubil 5000 dolarjev! Tolazile so me pa besede Zveličarjeve: „Kaj pomaga človeku, če si pridobi tudi ves svet, trpi pa škodo na duši?“... Imel sem novo posestvo, in 6000 dolarjev dolga, ali moji otroci morejo vsaj hoditi v katoliško šolo. Mogoče, da bo Bog moje trude tako blagoslovil, da bom v kratkem mogel poplačati dolg in še kaj dobrega storiti v čast božjo!“ Tako je pisal ta junaško katoliški mož 1894. leta. Upamo, da je Bog v teh 10 letih obilo poplačal njegovo požrtvovalnost za dobro vzgojo otrok.

Dr. Francišek Ks. Nagl,
tržaško-kop. škof.

*Do Boga moramo imeti sree
otročje, do bližnjega srce materino,
do sebe pa srce sodnikovo.*

(SV. PASKAL BAJLON.)

Koledarček.

Julij.

30. VII. pobinkoštna nedelja. (Evangelij: O lažnih prerokih.) Abdon in Senen, muč.; Julita, muč. — 31. pondejek. Ignacij Lojol, spozn. Ernestina.

Avgust

ima 31 dni. Dan se skrajša za 1 uro 27' 12" 1. torek. Vezi ap. Petra; Makabejski bratje; Zofija in njene hčerke v Rima. — Danes je mlaj ob 5. uri zjutraj. Ključ pravi, da bo deloma deževno vreme. — 2. sreda. Porcijunkula. Alfonz Lig., šk. uč. — 3. četrtek. Najdba sv. Štefana, prvega muč.; Irenej; Lidija. — 4. petek. Dominik. spozn.; Agabij, škof. — 5. sobota. Marija Dev. snežna; Ožbolt, kr. —

6. VIII. pobinkoštna nedelja. (Evangelij. O krivičnem hišniku.) Gospodova izpremenitev. Sikst II. pap. — 7. pondeljek. Kajetan, spozn.; Donat, šk. muč. Danes je prvi krajec ob 11. uri 14' zvečer. Lepo in gorško bo. — 8. torek. Cirijak, Larg in Smaragd, muč. — 9. sreda. Roman, muč.; Emigdij. šk.; Afra, muč. — 10. četrtek. Lavrencij, muč.; Hugon, škof; Asterija. — 11. petek. Tiburcij, muč.; Filomena, d. muč.; Suzana, dev., muč.; Ersilija. — 12. sobota. Klara, dev.; Hilarija, muč.

Kaj pravi politika?

Avstro-Ogerska. Državni zbor. Obrtni odsek deluje tudi sedaj v počitnicah in se peča z izpremembo obrtnega reda, ki je zelo pomanjkljiv. Zastopnik vlade je želel, naj izdela odsek tak zakonski načrt, ki bi izpolnil upravičene zahteve obrtnega stanu. Odsek je dovršil splošno razpravo o vladni predlogi, po kateri bodo obrtniški vajenci prisiljeni delati iz svojega obrta skušnjo, brez katere ne bodo mogli postati samostojni mojstri. Razpravljali so tudi o podpornih in bolniških blagajnah za mojstre. Član tega odseka je tudi slov. poslanec Dr. Žitnik. — Italijani so imeli zopet shod v Trstu zaradi vseučilišča. Ukazali so poslancem, da naj preprečijo na vsak način, da vlada ne ustanovi vseučilišča v Roveretu, oni vztrajajo pri zahtevi: Trst ali nič. Utis, ki ga je ta shod napravil na nas, je ta, da Lah! sami čutijo, da so s svojo vseučiliško akcijo zavozili in da si ne vedo pomagati. Zato pa tudi nekateri listi, zlasti tridentinski oestro prijemajo laške državne poslance. — Koalirana opozicija na Ogrskem je pozvala mestne magistrate, da naj ne izročajo državnim blagajnam prostovoljno plačanih davkov in da naj ne sodelujejo pri novačenju vojaških novincev-prostovoljcev. Baron Fejervari je z ozirom na to izdal na občine odlok, v katerem jih pozivlja, da naj vršijo svoje dolžnosti. Pravi, da vlada namerava razveljaviti vsak sklep, ki bi kršil obstoječe zakone in rušil obstoječi red. Ker se mnoge občine ne menijo za ta odlok neustavne vlade, nastaja konflikt med to in občinami, posebno Budimpeštansko vedno večji, kriza vedno bolj zapletena. Te dni gre Fejervari k cesarju v

lšl, da mu poroča o položaju. Tu se bo baje tudi odločilo, ali naj se odstavijo oni uradniki, ki nočejo izročati vplačanih davkov.

Rusija. Pretečeni teden se je vršil v Moskvi v hiši kneza Dolgorukega shod zemstev. Shoda se je vdeležilo nad 200 oseb. Predsednik je bil grof Haiden. Kongres je zavrgel ustavni načrt, sestavljen od ministra Buligina, češ, da ne more rešiti Rusije. Kar so stopili v dvorano policisti in so proglasili kongres za nepostaven in so vzkazali, da se mora zaključiti. Med velikim odobravanjem je zaklical predsednik, da se ne pokori drugemu kot sili. Policija je nato napravila protokol in odšla. Po načrtu Buliginovem so izključeni od postavodaje mnogi meščani, vsi delavci, izključena je javnost obravnave, imuniteta poslancev in odgovornost ministrov. Proti temu je protestiralo zemstvo in zahtevalo ustavo z ljudskim zastopstvom, v katerem bi bilo 840 poslancev. — Zemstvo je izdalo proglas na rusko ljudstvo, v katerem našteva prave vzroke nemirov. Kongres namerava napraviti red in dvigniti domovino mirnim potom. Treba pa se je bojevati skupno. Mi hočemo pravo in po splošni volilni pravici voljeno ljudsko zastopstvo. Mi ne dolamo nepostavno, ampak hočemo odkriti se posvetovati o potrebah domovine. — Govori se, da so že popravili Buliginov načrt — Še zmira; prihajajo poročila sedaj iz enega, sedaj iz drugega mesta o nemirih, uporih in stavkah. — Minister Wite, ki gre v Ameriko, da se sestane z japonskimi odposlanci zaradi miru, se je podal najprvo v Pariz, kjer je

imel dolge pogovore z franc. ministrskim predsednikom Rouvierom in z Loubetom. — Ruski car in nemški cesar sta se sešla na morju pri Bjorkoe. Listi mnogo ugibajo, kdo je dal povod temu sestanku, kaj se je sklenilo itd., toda to so le ugibanja. Zakaj da sta se sestala, bo pokazala še le prihodnost.

Balkan. V Srbiji so imeli volitve, ki so se vršile mirno. Izvoljenih je 78 samostalnih radikalcev, 50 starih radikalcev in nekaj pristašev drugih strank. Samostalni radikalci bodo imeli absolutno večino. — Ko se je v petek vračal sultan iz mošeje, se je v njegovi bližini razpočila bomba. Več oseb je umorjenih in ranjenih. Sultan je nepoškodovan. — Turčija utrjuje Bospor navzlic protestom ruskega poslanika. — Umrl je civilni agent Avstro-Ogerske pl. Müller, katerega je avstrijska vlada poslala tja, ko se je začelo retormno gibanje za Makedonijo. Turčija je poslala že celo vojsko v Arabijo in si hoče zopet osvojiti Sano, glavni kraj Jemena.

Druge države. V zadnjem času so pri volitvah v mestne zastope v Italiji zmagali krščanski demokratje. Tudi na Bavarskem in Badenskem so porazili katoličani pri volitvah liberalce. — Umrl je španski ministarski predsednik Villaverde. — Angleška vlada je doživela dne 20. t. m. pri glasovanju mal poraz, a vzlic temu noče odstopiti. — Maroška konferenea se bo vršila najbrže v San Sebastian na Španskem — Loubet je pobilostil več izgnancev; nekateri izmed njih se nočejo poslužiti take „milosti“

* * * NOVICE * * *

(Premeščenja in nameščenja) a) župeupravitelj v Vodicaх je postal č. g. I. Svetič, kaplan staradski, v Draguču č. g. Matija Kurelič kaplan buzetski, na Vrhu župeupravitelj vodiški č. g. Fr. Peršić b) kaplan v Staradi je postal č. g. Dragotin Lampert, ki je bil dosedaj v Brezovici, v Hrušici č. g. Anton Budin (od sv. Jakoba v Trstu); v Dolini č. g. Ant. Hreščak (z Hrušice); pri Sv. Jakobu v Trstu č. g. Aleksander Martelanc (iz Doline); v Kastvu č. g. Jos. Miličić (iz Draguča) v Sovinjaku č. g. Ladisl. Tonkovic (iz Sluma). c) novomašniki č. g. Iv. Gabrielić je poslan v Buzet, č. g. Mičlaurich Ernest pa v Brezovico.

(Odlikovanje.) Ministrstvo za uk in bogočastje je podelilo nadučitelju na Opčinah, g. Antonu Valentiću, o priliki njegovega umirovljenja častni naslov „šolskega ravnatelja“ v priznanje njegovega dolgoletnega plodonosnega delovanja

na šolskem polju. G. Valentič je bil že prej (leta 1888.) odlikovan z zlatim križem za zasluge. Čestitamo! (Slovenska ženska Marijina družba) v Trstu bo imela uro-češčenja v armenski cerkvi dne 6. avgusta in mesečni shod dne 20. avgusta.

(Zanimivo za Marijne družbe). Letos se bode slovesno obhajala v Ljubljani tristoletnica ustanovljenja prve Marijine družbe v istem mestu. (Ustanovljena je bila 15. avgusta 1605 v takratni jezuitski, sedanji župni cerkvi sv. Jakoba.

Slavnost se vrši 20. avgusta t. l. Ob tej priliki se blagoslovi nova zastava ljubljanske moške Marijine družbe.

Ves obred s pontifikalno sv. mašo opravi mil. g. škof dr. Jeglič.

K tej slavnosti so vabljeni zlasti vse mladeniške in moške Marijine družbe po Slovenskem. Mnoge so že prijavile svojo udeležbo, tako da je upati veličastne manifestacije.

(Tržaška moška družba) se udeleži izvanredne slovesnosti v Ljubljani. Odhod iz Trsta bode v soboto 19. a gusta ob 11, 40 zvečer, iz kolodvora južne železnice. V Ljubljano pridemo v nedeljo ob 5.03 zjutraj. O kolodvora se napotimo naravnost na Rožnik, kjer bomo imeli ob 6 uri sv. mašo skupnim sv. obhajilom. Okolo 8 ure pojedemo v mesto kjer se začne slovesnost ob 9. uri.

Razun udov tuk. moške Mar. družbe so vabljeni tudi drugi krščansko-misleči mladenici in možje.

Vožnja tje in nazaj stane 9 K. 20 vin. Listek si kupi vsak za se na postaji.

(Spominek na grob Marijine hčere.) Rozalija Božič, rodom iz Vrbovske na Kranjskem služila je v Trstu zv. sto in delavno, da je bila posebno priljubljena pri svoji gospodi, s oz. in skoz. pobožna je prejela pogosto sv. zakramente s svojimi sestrkami prijazna in uljudna, kratko rečeno, izgledna hči Marijina. Vrše svoje delo se je spotaknila in padla na koleno. S začetka ni dosti marala, miskč — bolečina bo že jenjala. Pa ni hotela jenjati, zato je morala iti v bolnišnico. Operirali so jo in da i upanja, da gotovo ozdravi, in res je nekaj časa prihajala boljša, a naenkrat se je obrnilo na slabše in 24 t. m. ko je prejela zakramente umirajočih je izdihnila svojo dušo. Bolečine je imela hude, pa je vse potrpežljivo prenašala, tolažeča se z Marijo in voljo Božjo. V bolezni so jo obiskovale mnoge sestre, da se je čudila strežnica, češ, kako dobra je morala biti, da ima toliko prijateljic; pa niso bile le prijateljice, bile so ji sestre po materi Mariji. Pogreb je bil veličasten za prosto služinjo. Udinje Marijine družbe, katerim koli je bilo mogoče, prišle so z družbenimi znaki — svetinjica in modri pas, — in spremljale so jo na zadnjem potu glasno moleče sv. rožni venec; bilo jih je dolga vrsta, da so se tržaçani kar spogledavali; pri vozu so svetile belo oblecene Marijine hčere. Tako Marijina družba blaži v življenju, tolaži v bolezni, pomaga za srečno smrt in še po smrti ne pozabi svojih udinj, ker se pri vsakem shodu moli tudi za vse ranjke iz družbe. Naj bo priporočena vsem Slovenkam živečim v Trstu.

(Iz Doline.) Marijino česčenje v naši Marijini družbi kaj lepo napreduje — pa saj se tudi sovrastvo proti Materi božji po svetu, žal, razširja. — 29. junija je imela družba prav lepo slavnost. Po dokončani službi božji se je blagoslovil krasen kip M. b. namenjen, za podružno cerkev v Prebenegu. (Delo je izvršil kipar Dom. A. Morodar — St. Ulrich na Tirolskem, katerega pri ti priliki prav toplo priporočamo vsem č. gg. Dela izborna in cenovna.) Nato se je razvila naravnost impozantna procesija. — Na meji so pričakovali procesijo

ostali Prebenežani z zastavo, križem, svečami itd. Fantje so napravili slavolok in okrasili vas. —

Značilno je tedaj, da je to pot šel tudi moški spol družbi na roko. — V Prebenegu je bila propoved, zatem darovanje za omarico, v kateri se bo hranil krasni kip. Gotovo postane ta dan neizbrisen v spominu vseh Prebenežanov. 16. julija se je odtegnila družba v Kastelec. Ta dan je bil nam eč v Dolini ples — V prav samostanski samoti so se razveseljevale Marijine hčere in sestre okolo novo kronanega kipa M. b. (Krono je izdelal zlatar Fei v Trstu.) Poti, po katerih je stopala procesija, so bile čiste in okrašene. — V molitvi petju in premišljevanju preživele so udinje Mar. družbe ta popoldan, med tem ko so ga ostala dekleta preživela v posvetnem razveseljevanju. Pretečeno soboto nas je posetila družba od sv. Ivana —

Naša družba se je pripravljala tudi koncem meseca julija na božjo pot na sv. Goro, ki se je pa, žal, morala odložiti radi nepričakovanih ovir.

(Iz Kozjega na Štajerskem.) Danes vam nimam kaj veselega poročati, ampak le o strašni in hudi nevihti, ki je razsajala dne 3. julija po kozjanskem okraju in sploh po lepi štajerski deželi. Ne pomnijo tako strašne nevihte najstarejši ljudje. Popoldan se je začelo nebo od Maribora in severne strani oblačiti s tenkimi oblaki, pozneje bolj z debelimi črno-sivimi tako, da jih je bilo groza gledati, nakar je jelo bliskati in grmeti, da je bilo joj. Kmalu za tem ob pol 4 uri se je nebo stemnilo in pridrvila je strašna nevihta tako, da je lomila in ruvala iz zemlje kar cela drevesa; niti gospodarskim poslopjem ni prizanesla. Posebno novo nasajeni vinogradi so hudo trpeli. Na njivah je bilo vse povaljano. V pol uri je bilo prej tako lepo polje in vinogradi uničeni da je bilo žalostno videti. Med burjo je jela padati toča, kakor orehi debela. Hvala Bogu, da je samo nalletala, sicer bi bilo vse uničeno in potolčeno, kakor n. pr. v Trbovljah, kjer je pobila mnogo šip. Tehtali so eno zrno, ki je imelo tri četrt kilogr. V sosedni pilštanski župniji je menda najhuje divjala. Vihar je razdjal deset hiš in prevrnil skoraj vse kozolce. Nekateri je celo zanesel po sto korakov daleč. S cerkvenega stolpa je odnesel 3 m. visok križ 150 korakov daleč. Ceste so bile zastavljene z izruvanim drevjem. Tudi brzozjavna zveza med Kozjem in Podč. terkom je bila pretrgana cela dva dni.

(Iz Zdol pri Kozjem.) V naši majhni vasi živijo katoliško-narodni Slovenci. To so pokazali Ciril-Methodovi kreski, ki so jih zažgali v lepem številu. Tudi kozjanski Slovenci so zažgali skupni kres, pri katerem so topiči grmeli, da je bilo veselje. Tudi lepe slovanske pesmi so se pevale na

časť našima slovanskima blagovestnikoma. Samo iz Zdolskega hribčka se je videlo preko 30 kresov. Lepo število, ki kaže vso časť in vnetost, ki so jo skazali očitno pred svetom katoliško narodni Slovenci kozjanskega okraja. Časť njim!

(**Iz Ljubljane.**) Veselica, ki se je vršila v prid Prešernovemu spomeniku, se je obnesla sijajno. Dasi so Nemci v soboto razširili po Ljubljani govorce, da bodo Slovence napali z bombami se tega ni nihče ustrašil. Nad 13.000 ljudi iz vseh stanov je z glasnim „slava Prešernu!“ pokazala, da se slovensko ljudstvo zaveda svoje narodnosti. Nemce je to tako jezilo, da so pobrali šila in kopita in jo odkurili iz mesta že prejšni dan. No mi smo se tudi brez Nemcev zabavali imenitno. Kako skrb ima slavna deželna vlada za nas Slovence, pokazala je zopet ob tej priliki. V velikem strahu da bi se Slovencem kaj žalega zgodilo, je pripravila celo vojsko Orožniki, redarji, beriči in vojaki, vse je bilo po koncu. A Slovenci smo pokazali da smo miroljubni, četudi se ob sili junaško branimo

Na nedeljo 9. t. m. so pri M. D. v Polju zborovala delavska društva. Sešlo se je do 50 društev, ki so po svojih zastopnikih povedala svoje mnenje kako bi se zboljšale delavske razmere. Pri veselici so nastopali naši priprosti delavci, ki so navduševali tovariše za delavsko strokovno organizacijo. To zborovanje je nov dokaz, da socialna demokracija nima med našim delavstvom tistega upliva s kojim se radi bahajo nekateri rdečkarji, kadar imajo „pri Levu“ svoj sestanek. Res jih je še nekaj v zmoti a upamo, da bodo tudi ti kmalu spoznali, da se z zabavljanjem čez sv. cerkev in duhovnike ne rešuje socialno vprašanje. Delavstvu se mora koristiti le s požrtvovalnim delom, kakoršno ima predsednik strok. društva pri M. D. v Polju g. Jeriha.

Pri kopanju so se m. m. tu ponesrečile štiri osebe. Med njimi smo ojkovali zgubo prečasť g. vodje salezijancev na Rakovniku.

Strela je 11. m. m. na en dan ubila tri ljudi v ljubljanski okolici

(**Družba sv. Cirila in Metoda**) v Ljubljani se tempotom obrača do vseh onih svojih podružnic, ki še niso ugodile vodstvenemu pozivu z dne 21. junija 1905 št. 6.724 s prošnjo, da blagovole čim preje uposlata izpolnjeno tiskanico o svojem stanju oziroma delovanju v l. 1904.

Kerse bode le v teh tiskanicah zaznamovano upoštevalo pri izdaji prihodnjega družbinega „Vestnik-koledarja“, opozarjamo še enkrat, da je le v interesu naših podružnic samih, ako ugone kar najprej možno vodstveni prošnji.

(**Prešernov spomenik**) se odkrije v nedeljo dne 10. septembra t. l. K tej svečanosti so povabljeni

vsi Slovenci. Med drugim so se poslala vabila, da se udeleže odkritja, tudi mestnim občinskim svetom v Zagrebu, Belgradu, Sofiji, Cetinju, Pragi, Krakovu Lvovu, Moskvi in Petrogradu. Natančen spored svečanosti se priobči v kratkem.

(**Nesreča na železniški postaji v Nabrežini.**)

17. t. m. okolo 4 ure popoldne se je dogodila na postaji južne železnice v Nabrežini grozna nesreča. Delavec Josip Lovrenčič iz Saleža pri Zgoniku, ki je pri premikanju vozov in železnških strojev pripeljal druge k drugim, imel je tudi 17. t. m. ob omenjeni uri pripet k stroju neki voz.

Mesto, da bi počakal, da bi prišel stroj poprej k vozu ter se dotaknili „puferji“ drug drugega je hotel skočiti že poprej k vozu, kjer se nahaja veriga pripnjača, a ga je pri tem stroj prehitel ter je prišel med vozove in strojeve „puferje“, ki so ga tako hudo poškodovali, da je kmalu potem, ko so ga pripeljali v tržaško bolnišnico, izdahnul svojo dušo.

(**Naše nove torpedoke.**) V Pulj dospejo nove avstrijske torpedovke, naročene na Angleškem. Udeležile se bodo takoj vaj eskadre ob dalmatinski meji. Hitrost torpedovke in torpedolovca je večja, kot je bilo dogovorjeno po pogodb; torpedolovec napravi v uri 29 morskih milj. torpedovka pa 26 in tri četrt. V tržaški ladjedelnici pa hitro gradijo ostale torpedovke, dasi ni še zanje dovoljen kredit

(**Prememba pri armadi.**) Pri častnikih v Gradcu so vpeljali nove plašče, kakor jih imajo tudi nemški častniki. Pri paradi bodo še v rabi doseđani plašči, pač pa morajo že pri sedanjih vajah rabiti nove. Sploh bodo premenili vso, doslej precej nepraktično vojaško obleko in opremo. Vojaški kapelniki dobijo mesto srebrnega traku okoli kape zlatega. Polkovne godbe nameravajo odpraviti in uvesti divizijske štabne godbe. Vojaški kapelniki, ki so bili sedaj le nastavljeni od častniškega zbora, postanejo vojaški uradniki. Imenovali bodo tudi vojaškega godbinega ravnatelja, ki bo v osmem činovnem razredu in prideljen vojnemu ministrstvu

(**Z otroci prišel k orožnim vajam.**) — Iz Litomeržic poročajo 7. t. m.: Dinar Julij John ki mu je pred letom umrla žena, je dobil pred nekaj dnevi poziv k vojaškim vajam. Ker ni imel nikogar, ki bi mu izročil v oskrbo štiri otročiče, jih je vzel seboj v Litomeržice, kjer se je prijavil pri 9. domobranskem polku. Stotnik se je strahovito začudil, podaril vsakemu otroku eno krono in vele rezervistu naj spravi otroke na policijo, ki jih bo oskrbovala. Ker so doznali, da John resnikogar nima, ki bi varoval deco, so mu dali dopust. En otrok je zbolel in kmalu umrl.

(Ciril-Metodov dar.) Duhovniki zbrani na dekanijski konferenci v Jelšanah dne 13. julija so darovali za istrsko družbo sv. Cirila in Metodija svoto 23 K, ter jo po našem uredništvu poslali na blagajništvo. Živela naša zavedna istrska duhovščina!

(31 let je spala) neka ženica v Villaciscu pri Burgosu na Španskem. Vsi španski listi prinašajo to novico. Ženo je pred 31 leti napadla božjast na kar je zaspala. Nedavno se je pa zbudila iz svojega kataleptičnega sná. Žena se dobro spominja na vse, kar je doživela pred spanjem. Vrlo se je začela, ko je videla, kako so postarali njeni rojaki in nikakor noče verjeti, da je tako dolgo spala.

(Bele miši v službi angleške mornarice). Angleška mornarica je oficijelno vzela v svojo službo bele miši. Zaznamovane so celo v službenih knjigah. Njihova služba je zares važna: rabijo jih namreč na njihovih podmorskih ladjah. Bele miši imajo jako razvit vonj, zato takoj zaduhajo pline ki so shranjeni v ceveh podmorskih ladj. Če ti uhajajo iz cevi, je to velika nevarnost za ladjo; zapazi se pa to jako težko, ker uhajajo plini iz tenkih luknjic. Kakor hitro začnejo miške cviliti, je to znamenje, da treba pregledati cevi in jih zamašiti. Miške imajo v kletki blizu cevi, dobro jih hranijo in jih negujejo tako, da so čiste krotke in udomačene.

Na tržaškem tramvaju se vozi mesečno nad pol milijona ljudi

(Boj muham). Velika nezgoda se je pripetila v mestu Cardiff. Milijone muh roji po luki ter neustrašeno prodira v mestne ulice. Človek ne bi verjel, da bi mogle muhe ovirati promet; to se je sedaj zgodilo v Cardiffu. Ljudje se bore proti njim, stražniki s sabljami sekajo oblake muh, a vse zaman. Na tisoče in tisoče novih muh prihaja v mesto. V prodajalnah ni mogoče ne služiti niti kupovati ker se muhe zaletavajo v oči. To so nove muhe, ki se zagrižejo v kožo tam, kamor sedejo.

(Gostilna za pse.) Ker se v velike gostilne ameriške ne sprejema psov so začeli podjetni ljudje misliti na ustanovitev posebnih gostiln za pse. Nekaj jih je v Novemjorku, v Čikagu ter po drugih večjih mestih v Zedinjenih državah. Opravljene so z vsemi udobnostmi: restavrant, kopališča, dvorane za igre, živinozdravniki itd. Gospodarji psov napišejo, kaj se da psu kako mило naj se rabi v kopelih in kak parfum, igre itd. Plača se za dan od dveh do pet dolarjev.

(„Krvavi ples“.) Opozarjamo cenjene čitatelje na daljšo povest tega naslova iz peresa našega vrlega g. Starogorskega. Začeli smo jo priobčevati

danes in pride še kakih petkrat na vrsto. Slika nam v živih potezah predstavlja nečloveške razmere naših bratov na Balkanu pod turškim jarmom.

Naše slike.

Zadnjič smo priobčili sliko tržaške stolnice, danes pa prinašamo sliko višjega pastirja tržaškopoperske škofije, presvitlega gospoda Dr. Frančiška Ksaverija Nagla.

Porodil se je na Dunaju dne 26. nov. 1855. l., v duhovnika je bil posvečen dne 14. jul. 1878. l. Najprej je bil kaplan v zavodu „all'anima“ v Rimu, zatem je poučeval bogoslovne vede v sv. Hipolitu, postal dvorni kaplan in duhovni voditelj Avgušțineja na Dunaju. Pozneje je bil imenovan voditelj (rektor) gori imenovanega zavoda v Rimu.

Dne 26. marca 1902. l. ga je cesar imenoval tržaško koperskega škofa in dne 9. junija istega leta ga je blagopokojni Leon XIII. kot takega potrdil. Dne 15. istega meseca je bil v Rimu v škofa posvečen in bil dne 31. avgusta v tržaški stolnici slovesno umeščen.

Bog nam ohrani še mnogo let na tržaški stolici tako vnetega, vsem pravičnega in ljubeznivega pastirja!

Drobtine.

Otrok piše papežu. Ima, desetletna hčerka tehnika Laviose iz Peškijere, je pisala sv. očetu, da bi ga rada videla in pred njega pokleknila. Dvornik papežev Bisletti je moral na željo sv. očeta, otroku odpisati — in deklica je prišla s tem pismom k papežu, ki jo je ljubeznivo vsprejel in obdaril z lepo svetinjico.

Kuhar angleškega kralja je znamenita osebnost, ki ima 40000 K na leto, torej kot admiral angleške mornarice. Ta knez med kuharji je star 40 let ter doma iz južne Francije. On ne stanuje v kraljevem gradu, ampak ima v bližini zasebno stanovanje. Prvega zajtrka kraljevega ne skuha on. Pripelje se s kočijo pred kraljevo palačo šele ob 11. uri. Tu dobi v prostorni kuhinji jedilni listek in potem pripravi vse potrebno. Ko je zajtrk gotov, se zopet odpelje ter pride v palačo ob šestih zvečer, da pripravi obed. Drugi del dneva mu je prost.

Vojaška duhovščina. Marsikateri slovenski materi je težko pri srcu, ko odhaja njen sin od doma v vojake. Posebno se boji, da bi se fant pri vojakih ne pokvaril. Zato mu priporoča prirčno, naj se varuje slabe tovarišije in naj nikar ne pozabi na Boga. Tudi v pismih, katera prihajajo od doma, je vedno dobrih naukov, ki jih dajejo oddaljenim ljubljencem tisti, kateri jih res ljubijo.

Vrhutega pa skrbi za versko življenje vojakov tudi vojaška duhovščina z enim škofom na čelu. Vseh vojaških duhovnikov v naši državi je sedaj 157, ki so res v tej službi, Bosna in Hercegovina ima posebej še enega vojnega predstojnika (feldsuperijor) s 13 kaplani (feldkurati). Torej vse duhovščine 171.

Po veroizpovedanju je v naši armadi

katoliških duhovnov	147
razkolniških „	12
protestantskih „	12

Skupaj 171

V septembru l. 1904 je izšla naredba, po kateri se je oprava (uniforma) vojaške duhovščinine nekoliko spremenila.

Za časa vojske pa je potreba dosti več duhovnikov, ki tolažijo bolne in umirajoče vojake. Zato se ne sme nihče čuditi, če se ob času vojske pokličejo duhovniki v vojake. Zgodi se prav lahko, da mora tudi naš gospod kaplan na vojsko.

Zločin v pravem pomenu besede je na Irskem skoro neznan, neznani so tudi nezakonski porodi. Irska je v tem

pristno katoliška dežela. Če bi bile le naše dežele v takmeri!

Petletni deček rešil življenje. V Londonu sta bila petletni James Neidl in njegov dveletni bratec sama v hiši, katera je pričela goreti. James je bežal po stopnjicah, a med potjo se je spomnil, da bratec še spi v postelji. Urno se je povrnil po stopnjicah nazaj, ki so bile polne dima, da je komaj dihal, ter vzel spečega bratca in ga srečno prin sel na prosto.

Za kratek čas

Čudna sloga Pred sodnika manjšega mesta prideta nekega dne mož in žena s tožbo ločitve.

„Prosím česa želite?“ nagovori sodnik ženo.

„Jaz se hočem ločiti od moža?“ odgovori žena.

„Kakšna je pa Vaša želja?“ se obrne sedaj sodnik k možu

„Tako hočem biti ločen od svoje žene,“ odgovori mož.

Smehljajoč poreče na to sodnik:

„Ako sta mož in žena tako složna, kakor sta vidva, ni nobene sile se ločiti. Le pojdita mirno domov in živita še zanaprej v taki slogi!“

Tat, kateri je ukradel možnjo z denarji na sodnji. Sodnik uprašá zatoženca: „Ali vas ni strah obšel kaj takega storiti?“ Zatoženec: „Da ker bal sem se, da bi ne bila možnja prazna.“

V šoli. Katedet vpraša učenca: „Koliko časa sta ostala Adam in Eva v raj?“ Učenec: „Gospod zakaj se norčujete z menoj, saj veste boljše kot jaz.“

V šoli. Učitelj: Predno je bil svet vstvarjen ni bilo še nikjer nobene reči. Učenec: „Torej tudi nobene šole? Oj, kako so imeli otroci takrat prijetno življenje!“

Hiter odgovor Dijak je v gostilnici že toliko govoril o svojem znanju in o svojih zmožnostih, da je enemu gostu že presedalo. Zatò mu reče le tà: „Sedaj smo pač vsi že zadosti tega slišali, kar vi morete; povejte nam pa vendar enkrat, kaj vi ne morete, in jaz vam zagotovim, da jaz to morem.“ — Jaz“, vzklikne dijak, jaz ne morem tega plačati, kar sem popil; zatò pa me zelo veseli, da vi to morete.“

morata še oba živeti da bo oče dvakrat toliko star kakor takrat sin? (Jaka)

Razpišemo darilo v vrednosti 2 K pod navadnimi pogoji. Čas zglasitve do 9. avgusta.

UGANKE

Rešitev ugank pri bčenih v zadnji številki: 1) svetloba, 2) jelen, 3) kresnica — resnica.

Prav so jih rešili: Brezigar Ljudmila v Doberdolu; Kjuder Albin v Barkovljah; Nabergoj Jožef, dijak v Trstu; Masle Marija v Ljubljani; Turko Milka v sv. Antonu pri Kopru; Kocjančič Zvonimir v sv. Antonu pri Kopru in Keršičar Alojzij in Andrej v Trstu.

Obljubljeno darilo je prejel takrat Nabergoj Jožef dijak v Trstu.

Nove uganke

1) Prav me beri sem število, če obrneš, sem jedilo.

(Mihael Iustišek)

2) Oče ima 36 let, sin 10 let; koliko let

Kje je kočljaz?